

دیپارتمان حقوق بازرگانی بین المللی

داوری
در یک نگاه

ویژه نامه پائیز ۱۳۹۹

داد و خرد

خدمات حقوق داخلی و بین المللی

www.dandk.ir

فهرست مطالب

- ❖ مقدمه ۱-۶
- ❖ کلیات داوری ۷-۱۱
- ❖ انواع داوری ۱۲-۱۵
- ❖ نحوه فعالیت سازمان های داوری ۱۶-۲۰
- ❖ سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های
بین المللی ۲۱-۴۷
- ❖ کلیات داوری در ایران ۴۸-۵۷
- ❖ نتیجه گیری ۵۸-۶۱

مقدمه

با توجه به اهمیت داوری در عرصه تجارت بین الملل و با توجه به استقبال روزافزون تجار در توسل به داوری به عنوان سازوکاری برای حل و فصل اختلافات که حاکی از شناخته شدن هر چه بیشتر این روش برای عموم می باشد، در ویژه نامه حاضر سعی بر آن است که روش داوری را بصورت کاربردی مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم.

الف. تعریف داوری

داوری به عنوان یکی از روش های حل و فصل اختلافات شناخته می شود که نتیجه آن در قالب رأی داوری توسط شخص یا اشخاص مستقل و بی طرف (داور یا داوران) مطابق با آیین دادرسی داوری و قواعد ماهوی که بوسیله طرفین اختلاف که بصورت مستقیم یا غیرمستقیم^۱ تعیین می شود صادر می گردد. داوری به عنوان سازوکاری است که می تواند جایگزین مناسبی در حل و فصل اختلافات داخلی و همینطور اختلافات مرتبط با تجارت بین الملل محسوب شود. در حقیقت می توان گفت خصوصیات و مزایای منحصر به فرد داوری، جایگزین مناسبی

مقدمه

در مقایسه با دادگاه‌ها است تا جایی که می‌توان گفت خصوصاً در عرصه تجارت بین الملل، توسل به داوری جهت حل و فصل اختلافات، جایگاهی به مراتب بالاتر نسبت به دادگاه‌های داخلی کشورها دارد. از جمله دلایلی که اتباع کشورها تمایلی به ارجاع اختلافات خود به دادگاه‌های داخلی کشورهای دیگر ندارند، به شرح ذیل است:

۱. با توجه به اینکه قضات داخل کشورها، معمولاً به قواعد و مقررات کشور خود تسلط دارند، بنابراین عدم تسلط آنها به قواعد کشورهای دیگر و یا حتی عدم تسلط به زبان قرارداد، بیم صدور رأی ناصحیح را در مورد موضوع اختلاف افزایش می‌دهند. از طرف دیگر، عدم تسلط احتمالی قضات دادگاه‌های داخلی کشورها به زبان قرارداد، هزینه‌های زیادی را به طرفین اختلاف تحمیل می‌کند. هزینه استخدام مترجم یا هزینه ترجمه رسمی قرارداد و مدارک مربوطه به زبانی که قاضی مقرر دادگاه^۲ به آن تسلط دارد، از جمله آن‌ها می‌باشد.

۲. کارآمد نبودن مقررات مقرر دادگاه.

۳. امکان بی طرف نبودن دادگاه‌های داخلی کشورها نسبت به

مقدمه

اصحاب دعوی.

در داخل کشورها و در اختلافات داخلی نیز با آشنایی هر چه بیشتر عموم با سازوکار داوری و مزایای آن، با تمایل روزافزون مردم در بکارگیری این فرایند در حل و فصل اختلافات خود مواجه هستیم.

با توجه به کمرنگ شدن مرزها، گسترش مبادلات اقتصادی بین کشورها، وابستگی دولت‌ها به یکدیگر جهت تأمین نیازهای خود و به طور کلی جهانی شدن اقتصاد، تمایل تجار به توسل به داوری جهت حل و فصل اختلافات خود بیش از پیش شده است. به عبارت دیگر داوری در تجارت بین‌الملل، باب جدیدی را به روی تجار باز کرده است که بتوانند به جای توسل به دادگاه‌های داخلی کشورها، به عنوان مرجع عمومی حل و فصل اختلافات آن را انتخاب کرده و به نتایج حاصل از آن اطمینان بیشتری داشته باشند.

ب. مزایای توسل به داوری

همانطور که پیشتر نیز بدان پرداخته شد، با توجه به مزایایی که داوری در مقایسه با حل و فصل اختلاف توسط دادگاه‌ها دارد،

مقدمه

این موضوع باعث می‌شود که طرفین یک قرارداد، نسبت به زمان بروز اختلاف دوراندیشی داشته و رسیدگی به اختلافاتی که ممکن است در خصوص قرارداد منعقدۀ در آینده داشته باشند را در صلاحیت داور قرار دهند تا بتوانند متعاقباً از مزایای داوری استفاده نمایند.

از جمله مهم‌ترین مزایای داوری که توسل طرفین اختلاف را برای حل و فصل اختلافات به آن ترغیب می‌کند به شرح ذیل می‌باشند:

۱. سرعت در داوری: با توجه به اینکه در تجارت، سرعت یک عامل حائز اهمیت می‌باشد، در حل و فصل اختلافات در حوزه تجارت نیز توسل به داوری می‌تواند سرعت مطلوبی را به نسبت دخالت دادگاه‌ها به عنوان مرجع حل و فصل اختلافات برای طرفین اختلاف با خود به همراه داشته باشد. حذف تشریفات دادرسی زمان‌بر که باعث سرعت بخشیدن به روند جریان دادرسی در داوری می‌شود از آن جمله می‌باشد.

۲. لازم‌الاجرا بودن آراء داوری: یکی از مزایای داوری در مقایسه با رسیدگی‌های قضایی در دادگاه‌ها، قطعیت آراء داوری می‌باشد. به عبارت دیگر، طرفین قرارداد که اختلافات خود را به داوری

مقدمه

ارجاع می دهند، بطور ضمنی رأی دآوری را از قبل به عنوان رأی قطعی و لازم الاجرا می پذیرند.

۳. تخصص گرایی در دآوری: طرفین یک اختلاف در تعیین داور می توانند به تراضی و آزادانه عمل کنند. به همین دلیل آنها می توانند با علم و آگاهی از موضوع مورد اختلاف خود، اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی که تخصص کافی و لازم را در آن حوزه دارند به عنوان داور انتخاب نمایند.

۴. مقرون به صرفه بودن دآوری: با توجه به بالا بودن هزینه های دادرسی در دادگاه ها و با توجه به اینکه غالباً دعاوی ارجاع شده به دآوری از نوع تجاری می باشند و قاعدتاً در صورت ارجاع به دادگاه ها، هزینه گزافی برای طرح اینگونه دعاوی به آن ها تعلق خواهد گرفت، طرفین قراردادهای تجاری ترجیح می دهند اختلافات حادث را به دآوری ارجاع دهند.

۵. بی طرفی در دآوری: از آنجایی که طرفین با اختیار خود می توانند داور یا داوران خود را انتخاب نمایند، این موضوع ویژگی منحصر به فردی را در دآوری به طرفین اختلاف ارائه می دهد. با توجه به اینکه خصوصاً در اختلافات تجاری بین المللی،

مقدمه

طرفین اختلاف دادگاه‌های داخلی کشورها را مرجعی بی طرف برای حل و فصل اختلافات خود نمی‌دانند، توسل به داوری می‌تواند جایگزین مناسب، مطلوب و منصفانه‌ای تلقی گردد.

۶. محرمانه بودن رسیدگی در داوری: بر خلاف علنی بودن رسیدگی در دادگاه‌ها، در داوری با تأکید بر حفظ اسرار تجاری طرفین اختلاف، رسیدگی‌ها به صورت کاملاً محرمانه برگزار می‌شود.

۷. منعطف بودن جریان رسیدگی در داوری: طرفین در جریان رسیدگی در داوری می‌توانند شرایط رسیدگی به اختلافات خود را تعیین نمایند. در جریان داوری، طرفین اختلاف ملزم به رعایت مقررات غیرقابل انعطاف قانون آیین دادرسی مدنی در دادگاه‌ها نیستند.

۸. حفظ کرامت طرفین دعوی: در جریان رسیدگی داوری، طرفین اختلافات در محیطی آرام و به دور از تنش حضور یافته و معمولاً در جوی مسالمت آمیز و در زمانی مناسب برای رسیدگی به موضوع مورد اختلاف توسط داور دعوت می‌شوند.

کلیات داوری

در این بخش به کلیاتی در خصوص آشنایی کاربردی با داوری می پردازیم.

الف. نحوه ارجاع اختلاف به داوری:

به طور کلی، مرجع حل و فصل اختلافات، دادگاه ها می باشند مگر در مواردیکه طرفین یک اختلاف بر حل و فصل اختلاف توسط مرجعی غیر از دادگاه ها توافق کرده باشند. ارجاع حل و فصل اختلافات به داوری معمولاً به طرق زیر صورت می پذیرد:

۱. طرفین قرارداد به موجب شرایط پیش بینی شده در قرارداد فی مابین توافق نمایند که اختلافات حادث در قرارداد را اعم از تعبیر و تفسیر مفاد قرارداد، اجرای قرارداد و کلاً اختلافات ناشی از قرارداد را از طریق داوری که شرایط آن در قرارداد تعیین می گردد حل و فصل نمایند. توافق^۲ نسبت به ارجاع اختلافات به داوری را در قرارداد، بند داوری و یا شرط داوری^۴ می نامند. طرفین قرارداد طی شرط داوری اختلافات ناشی از قرارداد خود را به داوری سپرده و معمولاً جزئیات مربوط به داوری از جمله قانون حاکم، مقر داوری، زبان داوری و تعداد داوران را تعیین می نمایند. درج شرط داوری در قرارداد برای توسل به سازوکار داوری به عنوان

۷

۳. توافق مبنی بر ارجاع اختلافات به داوری می تواند کتبی و یا شفاهی باشد. معیناً چون توافق شفاهی مستند نمی باشد معمول آن است که طرفین در قالب توافقی کتبی برای حل و فصل اختلافات خود به داوری متوسل شوند.

کلیات داوری

یکی از روش های حل و فصل قضایی و مسالمت آمیز اختلافات، از جمله رایج ترین شیوه در ارجاع اختلافات به داوری محسوب می شود. در صورتیکه طرفین یک قرارداد در قرارداد خود داوری را به عنوان نحوه حل و فصل اختلافات حادث انتخاب کرده باشند، ولی موضوع مرتبط با همان قرارداد را در دادگاه مطرح نمایند، دادگاه با توجه به اینکه صلاحیت رسیدگی به موضوع اختلاف را ندارد به صلاحیت نهاد داوری قرار عدم استماع دعوی صادر خواهد کرد.

۲. علاوه بر مورد بالا که طرفین با درج شرطی در قرارداد به داوری متوسل می شوند، طرفین می توانند در توافقی جداگانه، خواه در قالب قراردادی علیحده با موضوع داوری، اختلافات خود را به داوری ارجاع دهند. در این مورد دیگر شرط داوری در قرارداد وجود ندارد بلکه شرط مذکور در قالب توافق و قراردادی جداگانه ضمیمه قرارداد اصلی می شود و بین طرفین، لازم الاجرا می باشد.

۳. در برخی موارد طرفین هیچ گونه توافق در خصوص ارجاع اختلافات خود به داوری چه به صورت شرط داوری در متن

کلیات داوری

قرارداد و چه به صورت قرارداد داوری جداگانه ندارند. در اینگونه موارد هم طرفین می‌توانند در خلال رسیدگی دادگاه به اختلاف (اعم از دادگاه بدوی یا تجدیدنظر) اختلافات خود را با توافق به داوری ارجاع دهند.

ب. تعداد داوران:

داوری یا به داور واحد (منفرد) ارجاع می‌شود و یا به هیأت داوری. در صورتیکه هیأت داوری مسئول حل و فصل اختلاف باشند تعداد داوران بهتر است فرد باشند تا داوران بتوانند در جمع خود برای صدور رأی به اکثریت آراء برسند. در صورتیکه در قرارداد تعداد داوران تعیین نشده باشد و طرفین اختلاف نیز نتوانند در این خصوص به توافق برسند، هر کدام از طرفین باید یک نفر را به عنوان داور اختصاصی خود معرفی نمایند و داورهای تعیین شده نیز یک نفر را به عنوان داور سوم (سر داور) با توافق انتخاب نمایند. البته آشکار است در صورتیکه تعداد داوران بیشتر از یک نفر باشند و یا به بیان دیگر موضوع مورد اختلاف به هیأت داوری ارجاع شده باشد، هزینه‌های داوری به مراتب بیشتر و مراحل رسیدگی هم پیچیده‌تر خواهد بود.

کلیات داوری

ج. قبولی داور:

در صورتیکه طرفین قرارداد در متن قرارداد برای حل و فصل اختلافات خود داوری را انتخاب کرده باشند و شخص خاصی را هم به عنوان داور مرضی الطرفین خود انتخاب کرده باشند، بهتر است قبولی داور نیز در همان زمان اخذ گردد.

اما در صورتیکه طرفین، داور را در قرارداد خود تعیین نکرده باشند و بین طرفین اختلافی حادث گردد و نسبت به تعیین داور توافقی بین طرفین حاصل نشود، هر یک از طرفین اختلاف می‌تواند داور منتخب خود را با ارسال اظهارنامه به طرف دیگر اعلام نماید و از طرف مقابل بخواهد که ظرف مدت معین روز، نظر خود را نسبت به داور مذکور اعلام نماید. در صورتی که تراضی حاصل نشود و یا اینکه پاسخی دریافت نشود، ذینفع می‌تواند برای تعیین داور به دادگاه مراجعه نماید.

در صورتیکه در قرارداد داور تعیین شده باشد ولی آن شخص نتواند و یا نخواهد داوری کند و تراضی نیز بر تعیین داوری دیگر توسط طرفین اختلاف حاصل نگردد، دادگاه صلاحیت رسیدگی به اختلاف را خواهد داشت. البته اثبات امتناع یا ناتوانی داور از انجام

کلیات داوری

داوری بر عهده طرفی است که رسیدگی به اختلاف را در دادگاه مطرح می نماید.

د. اختلافات قابل ارجاع به داوری:

اگرچه داوری به عنوان روشی کارآمد می تواند جایگزین دادرسی دادگاه ها در حل و فصل اختلافات گردد و مزایایی نیز در مقایسه با دادگاه ها دارد که باعث استفاده بیش از پیش تجار از این سازوکار می شود، ولی این نکته را می بایستی مورد توجه قرار داد که همه دعاوی و اختلافات، قابلیت ارجاع به داوری را ندارند. معمولاً کشورهای مختلف با توجه به قواعد و مقررات خود موضوعاتی را که نمی توان به داوری ارجاع نمود مشخص می نمایند. در قسمت های آتی این ویژه نامه، به تفصیل در خصوص این موارد از منظر قانونگذار ایران سخن خواهیم گفت. معذراً، اجمالاً از جمله موضوعاتی که ممنوعیت قانونی در ارجاع آن ها به داوری وجود دارد، دعاوی کیفری و برخی از دعاوی حقوقی با موضوعات مربوط به اصل نکاح و همچنین ارجاع داوری در خصوص اموال عمومی و دولتی در مقررات ایران هستند.

انواع داوری

الف. داوری داخلی، داوری خارجی و داوری بین المللی:

اینکه رأی داوری در چه کشوری صادر شده باشد می تواند آن را از دیدگاه یک کشور، داخلی و یا خارجی محسوب نماید و به بیان دیگر مرزهای جغرافیایی باعث بوجود آمدن انواع داوری از این لحاظ می شوند.

داوری های داخلی، داوری هایی هستند که موضوع مورد اختلاف طرفین داوری صرفاً مرتبط با یک کشور و یک حاکمیت می باشند و هیچگونه عامل خارجی در آن دخالت ندارد. البته این موضوع ارتباطی با محل اجرای رأی داوری که ممکن است کشوری دیگر باشد ندارد. در حقیقت، در مورد اخیر، حتی اگر رأی صادره در خارج از کشور محل صدور رأی داوری داخلی اجرا شود، این موضوع منافاتی با داخلی بودن رأی داوری ندارد.

در تعریف داوری های خارجی می توان گفت که هر رأی داوری صادره از یک کشور، برای کشورهای دیگر معمولاً رأی خارجی محسوب می شود مگر زمانی که در قوانین داخلی کشورها، بعضی از آراء داوری صادره در کشورهای دیگر به عنوان داوری داخلی تلقی شوند.

انواع داوری

در مورد تعریف داوری‌های بین‌المللی، نمی‌توان تعریف مشخصی ارائه نمود زیرا کشورها در این خصوص با یکدیگر اتفاق نظر نداشته و به همین دلیل معیار واحد و دقیقی در این باره وجود ندارد. معه‌ذا برخی ملاک‌هایی که کشورها برای تمایز داوری‌های بین‌المللی از غیر آن مورد توجه قرار می‌دهند، دخالت عنصری خارجی در داوری، تبعیت داوری از مقررات بین‌المللی و توسل به سازمان‌های بین‌المللی داوری می‌باشند.

ب. داوری موردی (Ad hoc) و داوری سازمانی:

از منظر تقسیم‌بندی دیگر، داوری، به داوری موردی و سازمانی قابل تقسیم است. داوری موردی، داوری است که طرفین یک اختلاف برای حل و فصل آن شخصی حقیقی و یا شخصیت حقوقی را که فعالیت ذاتی و تخصصی آن داوری نیست به عنوان داور برای رسیدگی به موضوع اختلاف و صدور رأی داوری انتخاب می‌کنند. آنچه که در تعیین سازمان و مراجع داوری و به طور کلی شخصیت‌های حقوقی ملاک عمل است، این است که در واقع با تعیین شخصیت حقوقی به عنوان مقام ناصب، بالاترین رده در آن سازمان به عنوان داور تعیین می‌شود که می‌تواند با

انواع داوری

عناوینی از قبیل دبیر کل و یا با عنوان ریاست آن سازمان مورد خطاب قرار گیرد.

داوری سازمانی هم داوری است که به شخصی حقوقی واگذار می شود. این شخصیت حقوقی می تواند با نام های مختلف از جمله: مرکز، کانون، مؤسسه و غیره، در حوزه داوری فعالیت سازمانی داشته باشد. فعالیت اینگونه سازمان ها، صرفاً داوری است و به صورت تخصصی در این حوزه فعالیت می نمایند. داوری سازمانی مزایایی دارد که آن را از داوری های موردی متمایز می کند. از جمله:

۱. امکان داوری تخصصی تر در سازمان های داوری: با توجه به اینکه معمولاً سازمان های تخصصی داوری، لیست داوران مخصوص به خود را دارند با شناخت کامل از تسلط داوران خود در خصوص موضوعات مختلف، امکان انتخاب داوری مناسب با توجه به موضوع اختلاف را فراهم می نمایند.

۲. نظم و سرعت بیشتر در جریان رسیدگی: با توجه به اینکه سازمان های داوری به صورت تخصصی و حرفه ای در داوری فعالیت می کنند، طبیعتاً سازماندهی و نظم بیشتری در فعالیت

انواع داوری

خود دارند که اثرات این موضوع مستقیماً در سرعت بخشیدن و منظم بودن فرایند رسیدگی داوری نقش بسزایی دارد.

۳. ثابت بودن و قابلیت پیش بینی هزینه های داوری: با توجه به اینکه سازمان های داوری معمولاً هزینه های داوری را پیش بینی و در اختیار عموم قرار می دهند، اشخاص می توانند برآوردی دقیق نسبت به هزینه های داوری در اختلافات خود داشته باشند و از عدم تغییر هزینه ها طی جریان رسیدگی اطمینان حاصل کنند.

۴. اعتبار آراء داوری صادره از سازمان های داوری: معمولاً آراء داوری صادرشده از سازمان های داوری، از اعتبار بیشتری برخوردار هستند و در عمل کمتر بعد از صدور رأی در دادگاه های کشورها باطل می شوند. این موضوع ارتباط مستقیم با مجموعه عواملی از جمله نظارت بر جریان داوری، انتخاب داوران متخصص امر و صدور به موقع رأی دارد. البته ناگفته نماند که برخی از سازمان ها به دلیل عملکرد و فعالیت دقیق و حرفه ای تر، از اعتبار بیشتری نسبت به سایر سازمان ها برخوردار می باشند.

با توجه به اهمیت بیش از پیش سازمان های داوری در حل و

نحوه فعالیت سازمان های داوری

فصل اختلافات در حوزه تجارت بین الملل، سعی بر آن است که در ویژه نامه حاضر با تفصیل بیشتری، اینگونه سازمان ها و نحوه فعالیتشان را مورد بررسی قرار دهیم.

همانطور که پیشتر هم به آن اشاره گردید، در داوری های سازمانی، طرفین اختلاف شخصیتی حقوقی که به طور سازمانی داوری می کند را به برای حل و فصل اختلاف خود تعیین می نمایند. سازمان و شخصیت حقوقی تعیین شده در حقیقت به عنوان مقام ناصب^ه تلقی می گردد. به عبارت دیگر، طرفین با انتخاب سازمان داوری خاص، اختیار تعیین و نصب داوران در خصوص حل و فصل آن اختلاف را به آن سازمان می سپارند و آن سازمان نیز متعاقباً با تعیین و نصب اشخاص حقیقی به عنوان داور، پروسه و انجام داوری به آنها سپرده می شود. سازمان های داوری به طور مستقیم دخالت ماهوی در رسیدگی های داوری ندارند و به بیان دیگر، آنها بیشتر از نظر شکلی نقش سازمان دهی و نظم دهی به فرایند داوری را دارند. با توجه به اینکه سازمان های داوری بطور تخصصی در حوزه داوری فعالیت می نمایند، معمولاً قواعد دادرسی داوری از پیش تعیین شده خود را دارند

نحوه فعالیت سازمان های داوری

و با انتخاب آن سازمان توسط طرفین، در واقع طرفین اختلاف بطور غیرمستقیم تمکین خود را نسبت به قواعد دادرسی داوری آن سازمان اعلام می نمایند.

معمولاً سازمان های داوری علاوه بر نظم دهی و سازمان دادن امور مرتبط با جریان رسیدگی داوری، فهرستی از داوران را که خود از پیش تعیین کرده اند^۶، در اختیار دارند^۷ که با توجه به ماهیت موضوع اختلاف و تخصص هر یک از داوران، اختلافات مربوطه برای رسیدگی به آنان ارجاع می شود. البته داوران مذکور صرفاً با توجه به تخصص خود در موضوع مورد اختلاف توسط سازمان های داوری انتخاب می شوند و کاملاً در تصمیمات خود، مستقل از سازمان مربوطه عمل می کنند. سازمان های داوری جداولی را هم در دسترس عموم قرار می دهند تا طرفینی که تمایل به انتخاب سازمانی خاص در رسیدگی به حل و فصل اختلافات خود دارند، بتوانند از هزینه های داوری در آن سازمان مطلع شوند. هزینه هایی که به عنوان هزینه داوری از طرفین اختلاف در سازمان های داوری اخذ می شود، به سه بخش هزینه

۶. نحوه انتخاب و درج اسامی داوران در لیست های داوران سازمان ها با توجه به پروسه های داخلی سازمان مربوطه و دانش و تخصص داوران صورت می پذیرد.

۷. این فهرست معمولاً بصورت آنلاین در اختیار عموم قرار دارد. از جمله فهرست داوران مرکز داوری اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران که در این لینک در دسترس است:
<http://arbitration.ir/Referees>

نحوه فعالیت سازمان های داوری

داوری، هزینه اداری و ۹٪ مالیات بر ارزش افزوده محاسبه می گردد که جمع نهایی مبلغی است که می بایست توسط طرفین اختلاف (معمولاً بالمناصفه) پرداخت شود.^۸

سازمان های داوری، خواه داخلی خواه بین المللی، معمولاً نمونه هایی از شروط داوری برای تعیین سازمان داوری خود را نیز در اختیار عموم قرار می دهند. البته این نکته را نیز می بایستی مورد توجه قرار داد که نمونه های اعلامی صرفاً جهت راهنمایی هستند و طرفین، الزامی در پذیرش و درج آن در قرارداد خود به عنوان شرط داوری ندارند. سازمان های داوری داخلی معمولاً این شروط پیشنهادی را به دو زبان فارسی و انگلیسی تهیه می کنند. هر چه شروط داوری کامل تر و دارای ابهام کمتری باشد متعاقباً، سازمان های داوری با مشکلات کمتری برای اعمال و تفسیر آن مواجه می شوند. از جمله شروطی که برخی از سازمان های داوری به عنوان شرط داوری برای تعیین سازمان داوری خود پیشنهاد می دهند به شرح ذیل است:

۱۸

و یا فهرست داوران مرکز که به هیأت های داوری بین المللی و داخلی تقسیم می شوند و در لینک های زیر در دسترس عموم قرار گرفته اند:

<https://trac.ir/international-board/?lang=fa>

لیست داوران بین المللی:

<https://trac.ir/domestic-board/?lang=fa>

لیست داوران داخلی:

۸ سازمان های داوری معمولاً هنگام چاپ کاغذی آیین رسیدگی مربوط به خود، جداول مربوط به هزینه های سازمان خود را نیز قید می نمایند. برخی از آن ها نیز علاوه بر در اختیار قرار دادن جداول مربوط به هزینه های داوری برای محاسبه به صورت آنلاین، بخشی را جهت محاسبه دقیق هزینه ها در سایت خود پیش بینی کرده اند که افراد با مراجعه به آن و ابتدائاً با تعیین واحد پولی (ریال/یورو) هزینه های داوری در آن سازمان را به تفکیک محاسبه می کنند. از جمله این موضوع در سایت مرکز داوری اتاق بازرگانی صنایع و معادن با لینک زیر مورد توجه قرار گرفته است:

<http://arbitration.ir/ArbitrationCost/Index>

نحوه فعالیت سازمان های داوری

۲. نمونه های پیشنهادی شرط داوری در سازمان های داوری:
الف. نمونه شرط داوری مرکز داوری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران:

"کلیه اختلافات و دعاوی ناشی از این قرارداد و یا راجع به آن از جمله انعقاد، اعتبار، فسخ، نقض، تفسیر یا اجرای آن به مرکز داوری اتاق ایران ارجاع میگردد که مطابق با قانون اساسنامه و آیین داوری آن مرکز به صورت قطعی و لازم الاجرا حل و فصل گردد. داور علاوه بر مقررات حاکم، عرف تجاری ذی ربط را نیز مراعات خواهد نمود. شرط داوری حاضر، موافقتنامه ای مستقل از قرارداد اصلی تلقی می شود و در هر حال لازم الاجرا است."

ب. نمونه شرط داوری مرکز منطقه ای داوری تهران:

"هرگونه و تمامی اختلافات ناشی از، راجع به یا در ارتباط با قرارداد حاضر از جمله هرگونه اختلاف مرتبط با وجود، اعتبار یا انقضای قرارداد، به مرکز منطقه ای داوری تهران (TRAC) ارجاع میگردد و مطابق قواعد داوری این مرکز به صورت نهایی حل و فصل خواهد شد."
مندرجات اختیاری:

نحوه فعالیت سازمان های داوری

دیوان داوری شامل یک داور / سه داور می باشد.

محل داوری شهر ... می باشد.

زبان داوری ... می باشد.

قانون ماهوی حاکم بر این قرارداد قانون ... می باشد.

ج. نمونه شرط داوری پیشنهادی توسط اتاق بازرگانی بین المللی:

اتاق بازرگانی بین المللی نیز نمونه زیر را با استفاده از عبارت

"شرط داوری استاندارد اتاق بازرگانی بین المللی" به زبان

انگلیسی بیان می نماید:

"All disputes arising out of or in connection with the present contract shall be finally settled under the Rules of Arbitration of the International Chamber of Commerce by one or more arbitrators appointed in accordance with the said Rules."

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

الف. داوری سازمانی در ایران:

قانون آیین دادرسی مدنی ایران در مورد داوری سازمانی ساکت است و به نظر نمی رسد این موضوع با قوانین و مقررات موجود و نظم عمومی کشور مغایرتی داشته باشد. برخلاف سکوت قانونگذار در مورد داوری سازمانی در قانون آیین دادرسی مدنی ایران، در قانون داوری تجاری بین المللی ایران اینگونه داوری در بند ۲ ماده ۶ قانون مذکور مورد استناد قرار گرفته است. در اساسنامه اتاق بازرگانی صنایع و معادن هم تأسیس یک مرکز داوری مورد توجه قرار گرفته است.^۹

ب. سازمان های داوری در ایران:

در این قسمت از ویژه نامه، مهم ترین سازمان های داوری در ایران را بصورت اجمالی معرفی و مورد بررسی قرار می دهیم. لازم به ذکر است در کنار سازمان ها و مراکز داوری شناخته شده که در این قسمت به معرفی آنها می پردازیم، مؤسساتی هم مطابق با آئین نامه مربوط به تشکیل مؤسسات حقوقی و نحوه اداره آن ها ثبت می شوند و می توانند تمامی امور مرتبط با داوری های

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

فی مابین اشخاص حقیقی و حقوقی را انجام دهند. طبق آیین نامه مذکور صرفاً وکلای دادگستری که شرایط مندرج در آیین نامه را داشته باشند می توانند اقدام به ثبت مؤسسات داوری و حقوقی نمایند.

۱. مرکز داوری اتاق بازرگانی صنایع و معادن ایران:

مرکز داوری اتاق ایران^{۱۰}، در اجرای بند «ح» ماده «۵» قانون اصلاح موادی از قانون اصلاح اتاق بازرگانی صنایع و معادن ایران، مصوب ۱۵ / ۹ / ۱۳۷۳، به منظور حل و فصل اختلافات بازرگانی داخلی و خارجی، بر مبنای «قانون اساسنامه مرکز داوری اتاق ایران»، مصوب ۱۴ / ۱۱ / ۱۳۸۰، تأسیس گردید و همچنین مرکز، دارای استقلال مالی و اداری است. مرکز داوری در شهر تهران، در محل اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران مستقر است و دارای سه رکن هیأت مدیره، دبیر کل و داوران می باشد. اسلوب داوری همواره در حقوق ایران وجود داشته است لکن به صورت داوری موردی بوده است که با تراضی طرفین یا از طریق دادگاه انجام شده است. با تشکیل مرکز داوری، برای نخستین بار مفهوم داوری سازمانی وارد نظام حقوقی ایران

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

شده است.

مراحل رسیدگی به دعاوی داخلی در مرکز داوری:

ساماندهی جریان رسیدگی داوری توسط دبیرخانه مرکز داوری انجام می شود و جریان رسیدگی و صدور رأی توسط داوران صورت می پذیرد.

مطابق با مقررات مرکز داوری، کار مرکز داوری با تسلیم درخواست داوری به دبیرخانه مرکز آغاز می شود.

وفق بند ب ماده ۶ قواعد و آیین داوری مرکز داوری اتاق بازرگانی ایران، "دادخواست داوری باید مشتمل بر موارد زیر باشد:

۱. مشخصات کامل طرفین همراه با ذکر نشانی پستی و الکترونیکی و هرگونه اسناد مثبت سمت؛ در صورتی که دعوی به نمایندگی یا وکالت طرح شده باشد.

۲. توضیح درباره ماهیت معامله یا قرارداد یا وقایعی که موجب بروز اختلاف شده و بیان منشأ ادعا و دلایل آن.

۳. تعیین خواسته دعوی و مبلغ آن، مگر آنکه خواسته غیر مالی باشد.

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

۴. توضیح درباره موافقت نامه داوری.
۵. در صورت امکان، اظهارنظر در مورد تعداد داوران و چگونگی انتخاب آنان با توجه به موافقت نامه داوری و نیز در صورت ضرورت، معرفی «داور» خود در داوری سه نفری.
۶. در صورتی که داوری بین المللی باشد، اظهارنظر در خصوص محل داوری، زبان داوری و قانون و قواعد حقوقی قابل اعمال. تبصره- تسلیم درخواست داوری ناقص در دبیرخانه مرکز داوری، مادام که تکمیل نشده، تکلیفی برای مرکز ایجاد نمی نماید. چگونگی ابلاغ پاسخ خواننده به خواهان، امکان طرح دعوی متقابل توسط خواننده، محاسبه و وصول هزینه های داوری، ضمانت اجراء عدم پرداخت هزینه های داوری، انتخاب و نصب داور، جرح داور، تسلیم پرونده به داور، تنظیم قرارنامه داوری توسط داور، جلسه استماع و رسیدگی، ارجاع موضوع به کارشناسی، استماع شهادت شهود، ورود شخص ثالث، ختم رسیدگی و صدور رأی، ابلاغ رأی داوری همگی از مواردی هستند که به تفصیل در قواعد و آیین داوری مرکز داوری اتاق بازرگانی ایران بیان شده است. علاوه بر ارائه خدمات مربوط به داوری سازمانی، مرکز برای

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

ترویج هر چه بیشتر داوری برنامه های آموزشی نیز در حیطه وظایف خود دارد. علاوه بر سمینارهایی که مرکز در خصوص موضوعات مرتبط با داوری برگزار می کند، این مرکز کارگاه های آموزشی را نیز برای علاقمندان در این حوزه تدارک دیده است که در شهرهای مختلف ایران در قالب کارگاه های داوری مقدماتی و پیشرفته برگزار، و به شرکت کنندگان گواهی شرکت در این دوره ها را ارائه می دهد. ثبت نام دوره های مذکور در سایت مرکز داوری و به صورت آنلاین صورت می پذیرد.

۲. مرکز منطقه ای داوری تهران^{۱۱} (TRAC):

این مرکز^{۱۲} در قالب سازمان منطقه ای مستقل زیر نظر سازمان حقوقی مشورتی آسیایی-افریقای آکو فعالیت می کند. این مرکز وفق موافقنامه ۳ می ۱۹۹۷ (۱۶ اردیبهشت ۱۳۷۶) بین جمهوری اسلامی ایران و سازمان حقوقی مشورتی آسیایی-افریقای آکو تأسیس شد و در ایران نیز در مرداد سال ۱۳۸۳ رسمیت یافت و با انتشار قواعد داوری مخصوص به خود در سال ۱۳۸۴ فعالیت خود را آغاز نمود.

مرکز منطقه ای داوری تهران در انجام وظایف خود، از مزایا و

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

مصونیت های سازمان های بین المللی بهره می برد. وظیفه اصلی این مرکز، سازمان دهی امور مربوط به داوری ها است مع هذا علاوه بر این وظیفه، مرکز در زمینه های زیر نیز فعالیت می نماید: الف. پیشبرد و بهبود وضعیت داوری تجاری بین المللی در منطقه. ب. پشتیبانی و هماهنگی فعالیت های مؤسسات داوری موجود در منطقه.

ج. پشتیبانی از داوری های غیرسازمانی، به ویژه در مواردی که همسو با قواعد کمیسیون حقوق تجارت بین الملل سازمان ملل متحد (UNCITRAL) باشند. د. کمک به اجرای آرای داوری.

مرکز داوری منطقه ای تهران نیز همانند سایر سازمان های داوری دیگر، مقررات و قواعد مخصوص خود را دارد. این قواعد مبتنی بر قواعد کمیسیون تجارت بین الملل (UNCITRAL) است که طی آن برای دو طرف اختلاف بیشترین آزادی را در خصوص تعیین تعداد داوران و نیز انتصاب داور بنا بر صلاح دید خود یا معرفی روشی برای انتصاب داوران در نظر می گیرد. از دیگر مزایای قواعد این مرکز آزادی طرفین در تعیین محل انجام داوری، آیین

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

دادرسی داوری و قانون ماهوی حاکم بر قرارداد می باشد. دخالت مرکز در جریان داوری بسیار محدود است و صرفاً در صورت نیاز برای پشتیبانی از جریان داوری و ساماندهی به آن می باشد. هیأت های داوری این مرکز برای تخصصی تر بودن داوری و همچنین حصول اطمینان از استقلال رأی و بی طرفی در به کار بستن قوانین، به دو گروه هیأت داوری بین المللی و هیأت داوری داخلی تقسیم بندی شده اند. به دلیل موقعیت منحصر به فرد مرکز و استقرار آن در منطقه جنوب غربی آسیا و خلیج فارس، این مرکز به نهادی معتبر برای داوری های بین المللی تبدیل شده است و شرط داوری مرکز در قراردادهای بین المللی مختلفی از جمله قراردادهای نفت و گاز، مخابراتی، بانکداری، ساخت و ساز و صادرات مورد استناد قرار گرفته اند.

قواعد مرکز منطقه ای داوری تهران به دو زبان انگلیسی و فارسی در دسترس است. مطابق با مقررات این مرکز، ارجحیت با نسخه انگلیسی این قواعد می باشد. این مرکز مقررات مربوط به هزینه های داوری را نیز در دو بخش حق الثبت و هزینه های اداری و دستمزد داوران تخصیص و در دسترس قرار داده است.

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

۳. مرکز داوری کانون وکلای دادگستری مرکز ۱۳:

مرکز داوری کانون وکلای مدت کوتاهی است که پس از تصویب اساسنامه و قواعد داوری خود شروع به فعالیت کرده است. این مرکز همانند دیگر مراکز داوری فهرستی از داوران متخصص و منتخب خود را در قالب لیستی در اختیار عموم قرار داده است. دبیرخانه مرکز داوری کانون وکلای نیز انجام تشریفات اداری و ابلاغ و نظارت بر رعایت موازین قانونی را بر عهده دارد. این مرکز با هدف کاهش هزینه های داوری بجز حق داوری مقرر در قانون، هزینه دیگری تحت عنوان هزینه های اداری از طرفین اختلاف دریافت نمی کند و اینگونه هزینه ها صرفاً با توافق با داوران و مصوبه هیأت امنای در هر مورد از حق داوری کسر و به صندوق کانون واریز می گردد.

کانون وکلای دادگستری، هدف خود از تشکیل مرکز داوری استفاده از وکلای متخصص و با سابقه به عنوان داور را کوششی در راستای سهولت اجرای آراء داوری می داند و این موضوع را به دلیل استفاده داوران از سوابق طولانی قضایی خود در رعایت موازین قانونی مورد نظر قرار داده است.

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

یکی از موضوعات مهمی که مرکز داوری کانون آن را به عنوان یکی از نکات مهم در سیستم داوری کانون بیان می کند، دقت در انتخاب داوران باصلاحیت و بی طرف بوسیله هیات امنای مرکز داوری است که مشتمل بر ۴ نفر از وکلای مورد اعتماد جامعه وکالت با ریاست رئیس هیات مدیره کانون می باشد. برای حصول اطمینان از بی طرفی و تخصص داوران، مرکز داوری کانون وکلا، سه طریق را در اساسنامه خود پیش بینی نموده است:

الف. دعاوی به رشته های تخصصی تقسیم شده اند تا هر دعاوی بر اساس سوابق تجربی و تخصصی داوران به آنها ارجاع گردد.
ب. فهرستی از داوران متخصصی در رشته های مختلف از پیش فراهم شده و نام آنان در اختیار عموم مراجعین قرار می گیرد این فهرست بعضاً با حذف بعضی از نام ها و درج اشخاص جدید توسط هیات امنای مورد تجدیدنظر قرار می گیرد ولی هیات امنای نمی تواند داورانی غیر از کسانی که نامشان در فهرست درج شده است را تعیین نماید.

ج. پس از وصول درخواست تعیین داور، هیات امنای که اعضا آن از حقوقدانان مورد اعتماد جامعه می باشند با بررسی صلاحیت

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

داوران یک نفر را از بین فهرست داوران تعیین می نمایند. با توجه به اینکه همه داوران تخصصی از بین وکلایی که از لحاظ تجربی صلاحیت انتخاب شدن به عضویت هیأت مدیره کانون را دارند انتخاب شده اند، می توان اطمینان حاصل کرد که آراء داوری صادره توسط مرکز کمتر در معرض ایرادات شکلی و قانونی قرار گیرد.

ج. سازمان های داوری در جهان:

در این قسمت از ویژه نامه، مهم ترین سازمان های داوری را مورد بررسی قرار می دهیم. انتخاب سازمان های داوری معرفی شده بر اساس تعداد پرونده های ارجاع شده و همینطور مبالغ خواسته دعاوی طبق بررسی های انجام شده می باشند.

۱. دیوان بین المللی داوری اتاق بازرگانی بین المللی

اتاق بازرگانی بین المللی^{۱۴} در سال ۱۹۱۹ در پاریس تأسیس شد. این اتاق سازمانی بین المللی، غیردولتی، غیرسیاسی، غیرانتفاعی و تخصصی است. این اتاق، بزرگ ترین سازمان بین المللی با هدف کمک به توسعه اقتصادی در سطح جهان می باشد. صدها هزار

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

شرکت خصوصی از حدود ۱۳۰ کشور جهان عضو این اتاق می باشند. این اتاق به عنوان تنها نماینده بخش خصوصی در جهان، در زمینه تسریع و تسهیل مراودات تجاری در سطح بین المللی، نقش گسترده و منحصر به فردی دارد. اتاق بازرگانی بین المللی کمیته هایی را تشکیل و فعالیت خود را از این طریق در بیشتر از ۹۰ کشور گسترش داده است. اتاق از طریق کمیته های مذکور با دولت های محلی در ارتباط می باشد. در ایران نیز کمیته ایرانی اتاق بازرگانی در سال ۱۳۴۲ تأسیس و بعد از چند سال وقفه در سال ۱۳۶۴ مجدداً فعالیت خود را آغاز نمود. از جمله فعالیت های این کمیته در ایران، تسهیل مبادلات و فعالیت های تجاری و اقتصادی بین المللی بر اساس اصول اقتصاد بازار و از طریق تدوین مقررات و عرف های تجاری، ارائه سیاست ها و راه حل های بازرگانی و کمک به حل اختلافات از طریق داوری و سایر روش های حل اختلاف، ایجاد هماهنگی در روابط اقتصادی بین المللی در کلیه بخش های اقتصادی از جمله صنعت، معدن، تجارت، خدمات و سرمایه گذاری، ترجمه و انتشار کتب ICC و کتب و اسناد مرتبط و ترویج آنان، تشریح، آموزش و ترویج

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

بکارگیری مقررات ICC و فرم های قراردادی مورد تأیید ICC در مبادلات بین المللی کشور و نیز ترویج داوری و سایر روش های حل اختلافات و دعاوی تجاری می باشد.

این اتاق که وظایف خود را به واسطه تلاش در استانداردسازی سیاست ها و مقررات^{۱۵} و نیز اداره بزرگترین مرکز داوری تجاری بین المللی در جهان انجام می رساند، از دیوان بین المللی داوری و دبیرخانه تشکیل شده است. این دیوان مطابق با اساسنامه تشکیل و مطابق با همان اساسنامه و مقررات داخلی دیوان فعالیت می نماید. دیوان داوری اتاق از رئیس، معاونان رئیس و اعضای اصلی و علی البدل تشکیل شده است. وفق بند ۱ ماده ۲ مقررات داخلی دیوان، رئیس و اعضاء دبیرخانه دیوان نمی توانند به عنوان داور و یا وکیل در اختلافاتی که به داوری اتاق ارجاع داده می شوند انتخاب شوند.

دیوان داوری اتاق، همانند سایر سازمان های داوری به هیچ اختلافی رسیدگی نمی کند. بلکه وظیفه اش صرفاً نظارت بر انجام داوری و ساماندهی آن می باشد و اختلافات از طریق داوران حل و فصل می شود. با تفصیلی بیشتر، از جمله مهم ترین وظایف

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

دیوان داوری، تعیین پیشپرداخت هزینه های داوری، تشکیل دیوان داوری، انتخاب داوران، تأیید داوران منتخب طرفین، اتخاذ تصمیم در مورد جرح داوران، نظارت بر فرایند رسیدگی در داوری و بازبینی و تأیید رأی داوران می باشد. دیوان، آیین رسیدگی مربوط به خود را دارد. اولین مقررات داوری دیوان در سال ۱۹۲۲ به زبان انگلیسی و فرانسه منتشر شد. مقررات دیوان بعد از آن، هرچند سال یکبار مورد بازبینی و اصلاح قرار می گیرند. نسخه سال ۲۰۱۷ قواعد دیوان در حال حاضر آخرین نسخه قابل اجرا این قواعد می باشد. در این قواعد، جزئیات رسیدگی در دیوان از جمله شروع فرایند داوری، تشکیلات هیأت داوری، نحوه رسیدگی به اختلاف، صدور رأی داوری و نحوه ابلاغ رأی را مشخص می نماید. مطابق با مقررات مذکور، طرفین اختلاف می توانند محل داوری، زبان داوری، تعداد داوران و قانون حاکم بر ماهیت اختلاف را تعیین و در مورد آن توافق نمایند.

با ارجاع اختلاف توسط یکی از طرفین به دبیرخانه دیوان، فرایند داوری آغاز می شود و تقاضای ارجاع داوری به محض وصول در اداره مرکزی دیوان ثبت می شود و دبیرخانه اقدامات مربوطه

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

برای آغاز رسیدگی را انجام داده و هزینه های داوری را تعیین می کند. نسخه ای از تقاضای خواهان از سوی دبیرخانه دیوان به خواننده ابلاغ می شود و پاسخ خواننده نیز ظرف مدت قانونی مقرر به خواهان ابلاغ می گردد. طرفین با توافق یکدیگر می توانند تعداد داوران را مشخص نمایند. معهداً در صورت عدم توافق طرفین در این خصوص، دیوان می تواند یک داور و یا هیأتی از داوران را برای رسیدگی انتخاب نماید. معمولاً در صورتیکه موضوع مورد اختلاف پیچیده باشد، ترجیح دیوان بر انتخاب هیأت داوری است. با پایان جریان رسیدگی، پیش نویس رأی تهیه شده برای ملاحظه و کنترل به دیوان ارسال می شود.

۲. مؤسسه داوری فرانسه (AFA)

مؤسسه داوری فرانسه^{۱۶}، یک مؤسسه داوری و میانجی گری مستقل و غیرانتفاعی است که امکان حل و فصل اختلافات تجاری یا حرفه ای، ملی و بین المللی اختلافات را به طور مطمئن و در بی طرفی کامل فراهم می کند. هدف این مؤسسه، ترویج داوری و میانجی گری برای حل و فصل بهتر اختلافات با ارائه مقررات شفاف و کارآمد به افراد و شرکت ها در کشور فرانسه و دیگر

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

کشورهاست.

مؤسسه داوری فرانسه، استقلال، محرمانه بودن، کارایی و وفاداری که در تمام سطوح انجمن و در هر مرحله از رسیدگی حاکم است را به عنوان ارزش های خود نام می برد. هیأت مدیره این مؤسسه به طور مرتب در حال تغییر است و از وکلای متخصص در امر داوری و میانجی گری تشکیل شده است و داوری که خود وکیل دادگستری نیز می باشد ریاست آن را به عهده دارد. دبیرخانه این مؤسسه توسط وکیل متخصص در حوزه داوری و میانجی گری می باشد که با دنیای کارهای سازمانی و شرکتی آشنا است و همیشه دسترسی به او آسان می باشد. این سازمان همانند دیگر سازمان های داوری، آیین نامه و مقررات مربوط به خود را دارد که کمیته داوری و میانجی گری^{۱۷} این سازمان کارایی آن مقررات را تضمین می نمایند.

مقررات داوری این سازمان تمامی مراحل رسیدگی داوری از جمله ارجاع به داوری، اعتراض به صلاحیت، وظایف داور، تشکیل دیوان داوری، جرح و جایگزینی داور، رسیدگی فوری، اقدامات حقیقت یابی^{۱۸}، یافتن قواعد قابل اعمال در

۱۶. Association Française d'Arbitrage

۱۷. وظیفه کمیته داوری و میانجی گری، نظارت بر انجام صحیح مراحل داوری و نظارت بر اعمال آیین نامه ها می باشد.

۱۸. Fact Finding Measures

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

خصوص ماهیت اختلاف، رأی داوری، مهلت صدور رأی، اصلاح-تفسیر و تکمیل رأی، اجرای رأی داوری و غیره می باشد.

۳. مرکز داوری بین المللی سنگاپور^{۱۹} (SIAC)

کشور سنگاپور به عنوان کشور ثالث مستقل و بی طرف و به عنوان یکی از کم فسادترین کشورهای جهان در بخش عمومی شناخته می شود و همینطور این کشور در رتبه اول برای کمترین فساد در بخش عمومی در قاره آسیا قرار دارد. کشور سنگاپور از یک طرف به دلیل داشتن فرهنگ های جوامع مختلف و از طرفی دیگر با متخصصین عالی و حقوقی و بکارگیری فناوری های نوین و مسلط به زبان انگلیسی، می تواند کشوری برای ارجاع حل و فصل اختلافات از طریق داوری باشد.

مرکز داوری سنگاپور یک سازمان داوری بین المللی غیرانتفاعی است که در سال ۱۹۹۱ تأسیس شد. مقر این مرکز در سنگاپور قرار دارد. این مرکز مطابق با قواعد و مقررات مخصوص به خود و قواعد داوری آنسیترال عهده دار حل و فصل اختلافات ارجاع شده به این مرکز می باشد. مرکز داوری سنگاپور به عنوان مرکزی پیشتاز برای حل و فصل اختلافات تجاری در آسیا

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

شناخته می شود. رسالت اصلی این مرکز فراهم کردن خدمات مدیریتی پرونده های داوری به طرفین اختلاف در سراسر جهان می باشد. این مرکز در رسالت خود بسیار موفق بوده است و می توان گفت در کنار اتاق بازرگانی بین المللی پاریس به عنوان کانونی برای داوری های بین المللی شناخته می شود. آمار پرونده های ارجاع شده به این مرکز نشان می دهد که مرکز مذکور در پرونده های بین المللی ارجاعی در رتبه دوم بعد از اتاق بازرگانی بین المللی پاریس قرار دارد. به عنوان مثال آمار پرونده های ارجاعی سال ۲۰۱۷ نشان می دهد که ۴۵۲ پرونده جدید در مرکز داوری سنگاپور ثبت شده است که این مرکز را از نظر تعداد پرونده های ارجاعی بعد از اتاق بازرگانی پاریس که ۸۱۰ پرونده را ثبت کرده است، در رتبه دوم قرار داده است. ارزش متوسط داوری های ارجاع شده به این مرکز در سال ۲۰۱۷ حدود ۱۶ میلیون دلار بوده است.^{۲۰} بیشتر اختلافات ارجاع شده به این مرکز از جمله اختلافات تجاری بین المللی هستند. به عبارت دیگر، مطابق با آمار ارائه شده، بیشتر از ۸۰ درصد اختلافات ارجاع شده به مرکز داوری سنگاپور بین المللی و طرفین اختلاف

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

از حدود ۵۸ کشور دنیا هستند.

مرکز داوری سنگاپور همانند دیگر سازمان های داوری، داوران را منصوب کرده و مدیریت پرونده را بر عهده می گیرد. مرکز داوری سنگاپور همچنین نسبت به وصول هزینه های داوری اقدام می نماید. هزینه های داوری در مرکز داوری سنگاپور نیز بر اساس میزان مبلغ مورد اختلاف و بر اساس جداول تعیین شده در مورد هزینه های داوری مورد محاسبه قرار می گیرد.

این مرکز بالغ بر ۴۰۰ داور از بیش از ۴۰ کشور مختلف دارد که به تفکیک کشور اسامیشان را در سایت خود ذکر کرده است. پروفایل کامل داوران مذکور و تخصصشان نیز در سایت این مرکز قابل دسترس است^{۲۱}. از جمله حوزه های تخصص داوران این مرکز در مالکیت فکری، انرژی، تدارکات و ساخت و ساز می باشد.

موارد زیر از جمله مقررات مرکز داوری سنگاپور می باشند:

الف. قواعد داوری سنگاپور: این قواعد معمولاً با عنوان قواعد داوری سنگاپور سال ۲۰۱۶^{۲۲} شناخته می شوند که در حال حاضر آخرین نسخه قابل اجرای این قواعد هستند.

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

ب. قواعد داوری سرمایه گذاری سنگاپور: این قواعد با نام قواعد داوری سرمایه گذاری سال ۲۰۱۷^{۲۴} نیز نامیده می شوند. قواعد مذکور قواعدی هستند که به موضوعات مرتبط با داوری سرمایه گذاری های بین المللی می پردازد.

ج. قواعد داوری آنسیترال^{۲۵}: قواعد داوری آنسیترال نیز می تواند برای انجام داوری در مرکز داوری سنگاپور انتخاب شود.

۴. دیوان داوری بین المللی لندن^{۲۶} :

دیوان داوری بین المللی لندن یکی از مؤسسات پیشرو در زمینه حل و فصل اختلافات تجاری است. این دیوان بدون در نظر گرفتن موقعیت جغرافیایی و تحت هر سیستم قانونی، عملکرد داوری کارآمد، انعطاف پذیر و منصفانه ای را ارائه می دهد. در حقیقت ماهیت خدمات بین المللی دیوان در این واقعیت منعکس می شود که بیشتر از ۸۰ درصد پرونده های مطروحه در این دیوان تابعیت انگلیسی ندارند.

دیوان داوری لندن از مشهورترین و مجرب ترین داوران و میانجی گرها از کشورهای مختلف و در حوزه های تخصصی گوناگون استفاده می کند. خدمات ارائه شده در زمینه حل و فصل اختلافات در این

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

دیوان در دسترس همه طرفین قرارداد بوده و بی نیاز از هرگونه عضویت می باشد. به منظور حصول اطمینان از مقرون به صرفه بودن خدمات، هزینه های اداری این دیوان و حق الزحمه دیوان هایی که تشکیل می شوند بر اساس مبلغ مورد اختلاف محاسبه نمی شود. هزینه ثبت با درخواست داوری قابل پرداخت می باشد و پس از آن حق الزحمه داوران به صورت ساعتی توسط دیوان محاسبه می گردد. این دیوان نیز همانند دیگر سازمان های بین المللی داوری، قواعد داوری مخصوص به خود را دارد. این قواعد با عنوان قواعد داوری دیوان داوری بین المللی لندن سال ۲۰۱۴^{۲۷} شناخته می شوند. این قواعد شامل مقررات مربوط به درخواست داوری، پاسخ خوانده به دعوی خواهان، مواعد مکاتبات بین طرفین، تشکیل دیوان داوری، تابعیت داوران، داوری اضطراری^{۲۸}، نمایندگان قانونی، رسیدگی شفاهی، محرمانگی، صدور رأی، هزینه های داوری، تصحیح رأی و غیره می باشد^{۲۹}.

دیوان داوری بین المللی لندن، تحت یک ساختار سه لایه فعالیت می کند که شامل شرکت، دیوان داوری و دبیرخانه می باشد. دبیرکل دیوان در واقع نقش مدیریت عامل را با مسئولیت روزانه

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

انجام امور دیوان بر عهده دارد و پل ارتباطی بین مؤسسه، هیأت مدیره اش و دیوان می باشد.

شرکت^{۲۰}: دیوان داوری بین المللی لندن یک شرکت غیرانتفاعی با مسئولیت محدود می باشد. هیأت مدیره این دیوان اغلب از متخصصین داوری مستقر در لندن تشکیل شده است که وظیفه اش در اصل عملکرد و توسعه فعالیت دیوان و انطباق آن با قواعد قابل اعمال در خصوص شرکت ها می باشد. هیأت مدیره، نقش فعالی در خصوص مدیریت پرونده ها ندارد.

دیوان داوری^{۲۱}: دیوان داوری تا ۳۵ عضو دارد، بعلاوه نمایندگان مؤسسات مربوطه و رؤسای سابق نیز در آن حضور دارند. دیوان داوری لندن اختیار نهایی برای اعمال قواعد این دیوان را دارد. وظایف اصلی این دیوان شامل تعیین دیوان های داوری، تعیین تکلیف در خصوص جرح داوران و کنترل هزینه ها می باشد. دبیرخانه^{۲۲}: این بخش وظیفه اش مدیریت و اداره روزانه پرونده ها در تمامی اختلافات ارجاع شده به دیوان داوری بین المللی لندن می باشد. اداره و مدیریت پرونده ها در دیوان بسیار انعطاف پذیر است. تمامی محتویات پرونده ها به صورت فیزیکی و همینطور

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

بصورت الکترونیکی در دسترس افراد ذینفع قرار دارند. هر پرونده، نظارت می شود ولی میزان حمایت اداری در مورد پرونده ها بستگی به نظر و نیاز اصحاب دعوی، دیوان داوری و وضعیت هر پرونده دارد.

۵. مرکز داوری بین المللی هنگ کنگ^{۳۳}:

مرکز داوری بین المللی هنگ کنگ یک شرکت با مسئولیت محدود و یک سازمان غیرانتفاعی وفق قانون کشور هنگ کنگ می باشد. مرکز داوری هنگ کنگ نیز به عنوان یکی از سازمان های حل و فصل اختلاف پیشرو از جمله در داوری، میانجی گری و حل و فصل اختلافات مربوط به اسامی دامنه^{۳۴} می باشد. مطابق با تحقیقاتی که در سال های اخیر در خصوص داوری بین المللی انجام شده است، مرکز داوری هنگ کنگ سومین مؤسسه داوری بین المللی برتر و مورد استفاده در سراسر جهان و اولین مؤسسه داوری مورد علاقه عموم در خارج از اروپا است. این مرکز از لحاظ مالی خودکفا و مستقل از هرگونه نفوذ و کنترل می باشد. مزیت های مرکز داوری بین المللی هنگ کنگ نسبت به مراکز دیگر به شرح زیر اعلام شده است:

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

الف. ارائه دهنده مستقل خدمات حل و فصل اختلافات:

مرکز داوری بین المللی هنگ کنگ یک سازمان مستقل و غیرانتفاعی است که در سال ۱۹۸۵ تأسیس شد. داوری منطقه ای تقریباً همزمان با فعالیت این مرکز آغاز شد. هیچ مرکز منطقه ای با قدمت این مرکز فعالیت نداشته است. این مرکز، مرکزی است که در آن همه روش های حل و فصل اختلاف از جمله داوری و میانجی گری وجود دارد. مرکز داوری هنگ کنگ نقش مهمی در توسعه شیوه های داوری نوین دارد به صورتی که جوایز متعددی در این خصوص دریافت نموده است.

ب. موقعیت مکانی برتر و امکانات مدرن:

در بررسی های انجام شده در سالهای ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷، این مرکز به عنوان رتبه اول در مکان و همینطور هزینه و کارآمدی کارکنان و خدمات IT معرفی شده است. امکانات این مرکز مدرن و راحت است. این مرکز در قلب منطقه مرکزی تجارت هنگ کنگ واقع شده است و از نظر قیمت هم بسیار رقابتی است. در صورتیکه این مرکز خدمات اداری و مدیریتی در مورد پرونده های داوری ارائه دهد، اتاق های دادرسی و جلسات رایگان در اختیار طرفین قرار

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

می دهد.

ج. دبیرخانه بین المللی باتجربه:

دبیرخانه این مرکز، دفاتری در هنگ کنگ، شانگهای و سئول دارد و از اشخاصی با پیشینه های مختلفی با ملیت های متفاوت تشکیل شده است. اعضاء دبیرخانه در هر دو حوزه حقوق مدنی و حقوق عمومی واجد شرایط هستند و به ۱۰ زبان صحبت می کنند.

د. قواعد داوری با فرایندی مقرون به صرفه:

قواعد داوری سال ۲۰۱۳، از جمله مدرن ترین و جامع ترین مجموعه مقررات موجود در این حوزه می باشد. از جمله مقررات منحصر به فرد در این مجموعه، دادن اختیار به طرفین برای انتخاب نوع پرداخت به داوران (اینکه تمایل دارند به صورت ساعتی حق الزحمه داوران را پرداخت نمایند و یا اینکه بر اساس میزان خواسته) می باشد. در مقررات مذکور، داوری اضطراری نیز پیش بینی شده است. بدین معنی که به طرفین اختلاف امکان اجرای دستور موقت را قبل از تشکیل دیوان داوری و در حالت ضروری می دهد.

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

۵. مدیریت دقیق و خدمات دهی جامع:

این مرکز خود را به عنوان سازمانی با مدیریت دقیق و خدمات دهی جامع می داند. این مرکز مطابق با مقررات اختیار دارد که برای تسهیل در اجرای مؤثر داوری اقدام نماید. صدور آراء داوری کاملاً بر عهده دیوان داوری می باشد که البته می بایستی مطابق با قواعد این مرکز صادر شود.

۶. مؤسسه داوری اتاق بازرگانی استکهلم^{۲۵}:

مؤسسه داوری اتاق بازرگانی استکهلم خدمات مربوط به حل و فصل اختلافات را به سوئدی ها و همینطور تجار بین الملل ارائه می نماید. این مؤسسه، خدمات داوری و میانجی گری را به طرفین قراردادهایی که می خواهند اختلافاتشان را خارج از دادگاه حل و فصل نمایند ارائه می کند. این مؤسسه داوری از سال ۱۹۱۷ بخشی از اتاق بازرگانی استکهلم می باشد و تجربه گسترده ای در زمینه حل و فصل اختلاف در طی دوره ای نزدیک به ۱۰۰ سال دارد. طی این مدت، مؤسسه داوری استکهلم به یکی از مؤسسات برتر در سطح جهان برای حل و فصل اختلافات تبدیل شده است به طوری که طرفین اختلاف بیشتر از ۴۰ کشور هر ساله حل و

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

فصل اختلافات خود را به این مؤسسه ارجاع می کنند. از جمله خدماتی که این مؤسسه ارائه می کند خدمات مربوط به داوری، میانجی گری، داوری سریع^{۳۶}، داوری ضروری و ارائه خدمات در حل اختلافات سرمایه گذاری می باشند.

جریان داوری در این مؤسسه، بسیار سریع، کارآمد و محرمانه است و آراء صادره از این مؤسسه در بیشتر از ۱۵۰ کشور قابل اجرا می باشد. مؤسسه داوری استکهلم همانند دیگر سازمان های داوری مقررات مخصوص به آیین رسیدگی داوری خود را دارد که از جمله نقش هایی که این مؤسسه ایفاء می کند شامل موارد زیر می باشد:

- الف. انتصاب داوران.
 - ب. تعیین هزینه های داوری.
 - ج. تصمیم گیری در مورد جرح داوران.
 - د. حصول اطمینان از صدور رأی داور در مهلت معین.
- مطابق با مقررات این مؤسسه با ثبت درخواست یکی از طرفین، داوری در این مؤسسه آغاز می شود. همزمان با ثبت درخواست داوری، خواهان دعوی باید هزینه ثبت را به مؤسسه داوری

سازمان های داخلی داوری در ایران و سازمان های بین المللی

استکھلم پرداخت کند. بخشی از سایت این مؤسسه نیز به محاسبه هزینه های داوری با توجه به میزان خواسته و تعداد داوران (۱) داور و یا سه داور) اختصاص یافته است.^{۳۷}

ضوابط مربوط به رسیدگی داوری در مؤسسه استکھلم در مقررات سال ۲۰۱۷ این مؤسسه به تفصیل بیان شده است. پیش نویس این مقررات نیز به زبان انگلیسی تنظیم شده و سپس به چندین زبان دیگر ترجمه شده است. علاوه بر مقررات مذکور، این مؤسسه قواعد میانجی گری، آیین دادرسی و خدمات وفق مقررات داوری آنسیترال را نیز تدوین نموده است.

کلیات داوری در ایران

طرفین یک قرارداد به موجب شرط داوری و یا موافقت نامه جداگانه ای می‌توانند اختلافات خود را در خصوص قرارداد فی مابین به داوری ارجاع دهند.

۱. مطابق با قوانین و مقررات ایران، شرایط داوری به قرار زیر است:

الف. اهلیت طرفین:

مطابق با ماده ۴۵۴ قانون آیین دادرسی مدنی، "کلیه اشخاصی که اهلیت اقامه دعوا دارند می‌توانند با تراضی یکدیگر منازعه و اختلاف خود را خواه در دادگاه‌ها طرح شده یا نشده باشد و در صورت طرح در هر مرحله‌ای از رسیدگی باشد، به داوری یک یا چند نفر ارجاع دهند."

داور باید صفات قاضی را داشته باشد لذا مطابق با ماده ۴۶۹ قانون آیین دادرسی مدنی "اشخاص زیر را نمی‌توان به سمت داور انتخاب نمود مگر با رضایت طرفین:

۱. کسانی که سن آنان کمتر از بیست و پنج سال تمام باشند.
۲. کسانی که در دعوی و یا اختلاف ذینفع باشند.
۳. کسانی که با یکی از اصحاب دعوی قرابت سببی یا نسبی تا

کلیات داوری در ایران

درجه دوم از طبقه سوم داشته باشند.

۴. کسانی که خود یا همسرانشان وراثت یکی از طرفین باشند.

۵. کسانی که قیم یا کفیل یا وکیل یا مباشر امور یکی از اصحاب

دعوی می باشند یا یکی از اصحاب دعوی مباشر امور آنان باشد.

۶. کسانی که با یکی از اصحاب دعوی یا با اشخاصی که قرابت

نسبی یا سببی تا درجه دوم از طبقه سوم دارند، در گذشته یا حال

دادرسی کیفری داشته باشند.

۷. کسانی که خود یا همسرانشان و یا یکی از اقربای سببی یا

نسبی تا درجه دوم از طبقه سوم او با یکی از اصحاب دعوی

(اختلاف) یا زوجه و یا یکی از اقربای نسبی یا سببی تا درجه دوم

از طبقه سوم او دادرسی مدنی دارند.

۸. کارمندان دولت در حوزه مأموریتشان."

ب. قابلیت ارجاع اختلاف موضوع قرارداد به داوری:

به طور کلی هر اختلافی را می توان از طریق داوری حل و فصل

کرد ولی مطابق با مقررات ایران دعاوی زیر از جمله استثنائاتی

هستند که قابلیت ارجاع به داوری را ندارند. دعاوی غیرقابل اجراء

در مقررات ایران به صورت حصری بیان شده اند این دعاوی

کلیات داوری در ایران

شامل:

۱. دعاوی مربوط به اصل نکاح (دعاوی مربوط به اثبات رابطه زوجیت، بطلان نکاح و انفساخ نکاح).
 ۲. فسخ نکاح.
 ۳. طلاق.
 ۴. دعاوی مربوط به اثبات نسب و نفی ولد.
 ۵. صدور حکم ورشکستگی (دعاوی راجع به شخص ورشکسته قابل ارجاع به داوری می باشد).
 ۶. رسیدگی به کلیه جرایم حتی جرایم قابل گذشت (تنها ضرر و زیان ناشی از جرایم قابل ارجاع به داوری می باشند).
 ۷. امور حسبی (از جمله قیمومت، امور مربوط به محجورین، غایب مفقودالاثار).
 ۸. دعاوی راجع به اموال عمومی و دولتی که نیاز به تصویب هیأت وزیران و اطلاع مجلس شورای اسلامی دارد.
- اما مطابق با ماده ۴۶۶ قانون آیین دادرسی مدنی، اشخاص زیر حتی با تراضی طرفین هم نمی توانند به سمت داور تعیین شوند:
۱. اشخاصی که فاقد اهلیت قانونی (محجورین اعم از صغیر،

کلیات داوری در ایران

مجنون، سفیه و ورشکسته) هستند.

۲. اشخاصی که به موجب حکم قطعی دادگاه از داوری محروم شده‌اند.

۳. اشخاصی که بر اثر حکم قطعی دادگاه امکان انجام دادرسی را ندارند.

مطابق با ماده ۴۷۰ قانون آئین دادرسی مدنی نیز کلیه قضات و کارمندان اداری شاغل در محاکم قضایی از داوری منع شده‌اند.

ج. مدت داوری:

در داوری مدت باید مشخص شود تا جریان رسیدگی و صدور حکم در داوری با تأخیر مواجه نشود. در صورتیکه داور در غیر از مدت زمان تعیین شده مبادرت به صدور رأی نماید، هر یک از طرفین می‌توانند صدور حکم مبنی بر ابطال رأی داوری را تقاضا نمایند. مطابق با ماده ۴۸۴ قانون آیین دادرسی مدنی، در صورتیکه طرفین در مورد مهلت داوری توافقی نکرده باشند، مدت داوری سه ماه می‌باشد. در صورت توافق طرفین مبنی بر تمدید مدت داوری، مدت مذکور قابل تمدید می‌باشد.

البته در مورد صدور رأی در مهلت داوری و تسلیم آن خارج از

کلیات داوری در ایران

مهلت، نظرات متفاوتی ارائه شده است که به نظر می‌رسد تسلیم رأی خارج از مهلت تعیین شده در حقیقت به منزله صدور رأی خارج از مدت داوری بوده و باطل است.

د. ابطال رأی داور:

بر خلاف آراء صادره از دادگاه‌ها که در موارد تعیین شده قابلیت تجدیدنظرخواهی دارند، آراء داوری قطعی و برای طرفین لازم‌الاتباع بوده و فقط در مواردی محدود که قانون تعیین کرده قابلیت ابطال دارند. همچنین در رسیدگی به جهات ابطال رأی داوری، تفاسیر باید مضیق باشد.

مطابق با ماده ۴۸۹ قانون آیین دادرسی مدنی، "رأی داوری در موارد زیر باطل است و قابلیت اجرایی ندارد:

- ۱ - رأی صادره مخالف با قوانین موجد حق باشد.
- ۲ - داور نسبت به مطلبی که موضوع داوری نبوده رأی صادر کرده است.
- ۳ - داور خارج از حدود اختیار خود رأی صادر نموده باشد. در این صورت فقط آن قسمت از رأی که خارج از اختیارات داور است ابطال می‌گردد.

کلیات داوری در ایران

۴ - رأی داور پس از انقضای مدت داوری صادر و تسلیم شده باشد.

۵ - رأی داور با آنچه در دفتر املاک یا بین اصحاب دعوا در دفتر اسناد رسمی ثبت شده و دارای اعتبار قانونی است مخالف باشد.

۶ - رأی به وسیله داورانی صادرشده که مجاز به صدور رأی نبوده‌اند.

۷ - قرارداد رجوع به داوری بی اعتبار بوده باشد.

در توضیح کلی در مورد موارد ابطال آراء داوری می توان گفت بجز در مورد مخالف بودن رأی داوری با قواعد موجد حق^{۳۸} (که جنبه ماهیتی دارد)، بقیه موارد احصاء شده در این ماده بیشتر جنبه شکلی دارند.

۵ . اجرای رأی داوری داخلی:

مطابق با ماده ۴۸۸ قانون آیین دادرسی مدنی "هرگاه محکوم علیه تا بیست روز بعد از ابلاغ، رأی داوری را اجرا ننماید، دادگاه ارجاع کننده دعوا به داوری و یا دادگاهی که صلاحیت رسیدگی به اصل دعوا را دارد مکلف است به درخواست طرف ذینفع طبق رأی داور برگ اجرایی صادر کند. اجرای رأی برابر مقررات قانونی

کلیات داوری در ایران

می‌باشد.

در این قسمت نکاتی را در مورد داوری مورد توجه و ملاحظه قرار می‌دهیم:

الف. به نظر اکثر حقوقدانان درخواست اجرای مفاد رأی داور مستلزم پرداخت هزینه نیست اما در رویه بر خلاف این نظر، اجرای آراء داوری مستلزم تقدیم دادخواست و پرداخت هزینه دادرسی می‌باشد.

ب. صدور اجرائیه مطابق با قانون اجرای احکام مدنی و با پرداخت هزینه‌های اجرایی صورت می‌پذیرد.

ج. صدور اجرائیه در خصوص آراء داوری با دادگاه بدوی صالح در مورد اصل موضوع داوری می‌باشد.

د. اعتراض به رأی داور مانع اجرای آن نمی‌باشد مگر در مواردی که دادگاه دلایل را قوی تشخیص داده که در این صورت قرار توقیف اجرای رأی را تا پایان رسیدگی و حکم قطعی دادگاه صادر می‌کند.

ه. در صورتیکه دادگاه دلایل ابرازی را قوی تشخیص ندهد، عملیات اجرایی ادامه پیدا کرده ولی دادگاه می‌تواند در اینگونه

کلیات داوری در ایران

موارد با اخذ تأمین مناسب از معترض اجرای رأی داوری، عملیات اجرایی را متوقف نماید.

و. در حال حاضر درخواست اجرای رأی داوری از مراجع ذیصلاح از طریق دفاتر خدمات قضایی صورت می پذیرد. دستور اجرای رأی داوری نیز با احراز شرایط زیر توسط دادگاه صادر می شود:

۱. بعد از رؤیت و ملاحظه اسناد مربوط به داوری و رأی داور.

۲. پس از احراز صلاحیت داور برای داوری.

۳. پس از تشخیص موضوع داوری.

۴. انطباق رأی صادره با موضوع داوری.

۵. صدور رأی داوری در مهلت مقرر.

و. اجراء آراء داوری بین المللی:

اجرای آراء داوری بین المللی از اهمیت زیادی برخوردار هستند. کنوانسیون شناسایی و اجراء آراء داوری که به کنوانسیون نیویورک ۱۹۸۵ معروف است یکی از مهم ترین اقداماتی است که در مورد اجراء آرای داوری بین المللی صورت پذیرفته است. عملکرد کنوانسیون بدین شکل است که آراء داوری صادره از

کلیات داوری در ایران

کشورهایی که عضو کنوانسیون در ایران قابل شناسایی و اجراء هستند. در ایران تصمیم نسبت به آراء داوری بین المللی که از کشورهای غیر عضو کنوانسیون صادر شده باشند با پیچیدگی همراه است زیرا قبل از اجرای احکام خارجی باید طبق قوانین موجود مورد شناسایی قانونی قرار گیرند. لذا بدوً چاره ای جز رجوع به قواعد مربوط به شناسایی احکام خارجی وجود ندارد.^{۳۹} مطابق با مقررات مذکور قابلیت اجرایی آراء داوری با شناسایی آن آراء صورت می پذیرد. شرایط زیر از جمله شرایطی هستند که آراء برای قابلیت اجرا در ایران باید آنها را داشته باشد:

۱. در کشوری صادر شده باشند که از اصل رفتار متقابل در خصوص ایران تبعیت کند.
۲. رأی داوری صادره نیز خلاف قواعد آمره و اخلاق حسنه ایران نباشد.
۳. اجرای حکم مخالف با عهود بین المللی که دولت ایران آن را امضاء کرده یا مخالف قوانین مخصوص نباشد.
۴. حکم در کشوری که صادر شده قطعی و لازم الاجرا بوده و به علت قانونی از اعتبار نیفتاده باشد.

کلیات داوری در ایران

پس از شناسایی آراء بین المللی، اجرای اینگونه آراء در مرحله بعد مطرح می شود. مطابق با ماده ۳۵ قانون داوری تجاری بین المللی ایران، مرجعی که برای درخواست صدور اجرائیه رأی داور بین المللی باید به آن مراجعه نمود، مرجع نظارتی موضوع ماده ۶ همین قانون است.

نتیجه گیری

داوری، دیربازی است که به عنوان روشی برای حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات حقوقی معرفی شده است. اگرچه این روش به تازگی پا به عرصه حیات نگذاشته است ولی شاید با کمی تحقیق و تفحص بتوان به این نتیجه رسید که در حال حاضر هرچند شرایط برای این روش مساعدتر گشته است ولی همچنان عموم مردم با این روش حل اختلاف آشنایی کامل ندارند. البته وضعیت روبه بهبود شناخت داوری در ایران را می توانیم در عواملی از جمله برگزاری کارگاه ها و سمینارهای آموزشی، دسترسی افراد به شبکه جهانی اینترنت، برنامه ها و بروشورهای آموزشی، تنوع زیاد مطالب علمی، مقالات و کتب مرتبط با داوری، استفاده از دانش تخصصی وکلا در انعقاد قراردادها^{۴۰} و غیره دانست. البته این موضوع یک روی سکه است. در صورتی توسل به داوری روش مناسبی برای حل و فصل اختلاف می باشد که از این روش، با آگاهی کامل و با شناخت کافی مورد استفاده قرار گیرد. به عبارت دیگر، عدم استفاده صحیح از روش داوری که می تواند دلایل گوناگونی داشته باشد قادر خواهد بود طرفین یک اختلاف را به مشکلاتی لاینحل دچار کند. به عنوان مثال یکی از

۴۰. وکلا می توانند نقش مهمی در خصوص شناساندن نهاد داوری به موکلین خود داشته باشند. به عنوان مثال در صورتیکه از دانش تخصصی یک وکیل برای انعقاد قراردادها استفاده شود درج شرط داوری درست می تواند راه کاری مناسب را در زمان وقوع اختلاف از جانب وکیل برای موکل به همراه داشته باشد.

نتیجه گیری

مزایای داوری، تخصصی بودن آن است و معمولاً اشخاصی به عنوان داور انتخاب می شوند که در موضوع مورد اختلاف تخصص داشته و همچنین از ابعاد حقوقی آن موضوع اطلاع کافی داشته باشند. بارها این موضوع پیش آمده که طرفین اختلاف فرد یا افرادی را به عنوان داور انتخاب نموده اند که به هیچ عنوان تخصصی در صدور آراء داوری نداشته و با صدور رأی غیر اصولی و غیر قابل اجراء طرفین را بیشتر دچار مشکلاتی لاینحل و یا پیچیده نموده اند. توضیح اینکه یکی از نکات مهمی که داوران باید در صدور آراء داوری به آن توجه کنند قابلیت اجرایی رأی داوری می باشد. از جمله موضوعاتی که در ایران در خصوص داوری سازمانی وجود دارد و داوری را به بن بست می رساند انتخاب مؤسسه یا سازمان داوری است که نام آن یا به اشتباه در متن قرارداد نوشته شده است و یا اینکه اصولاً چنین مرجعی وجود خارجی ندارد.

از دیگر معضلاتی که متأسفانه بدون بهره گیری از دانش و کلا ایجاد مشکل می کند، عدم ذکر نام داوران در قرارداد و موکول کردن انتخاب آنان با تراضی طرفین است فارغ از اینکه معمولاً با

نتیجه گیری

بروز اختلاف بین طرفین قرارداد، تراضی طرفین برای انتخاب داور عملاً غیرممکن بوده و طرفین ناگزیر به محاکم روی می‌آورند. این موضوع نیز باعث می‌شود عملاً حل و فصل اختلاف با دخالت دادگاه برای انتخاب داور طولانی‌تر و پیچیده‌تر شود.

همینطور جایز است در زمان تنظیم و انعقاد قرارداد، راجع به شرط داوری توجه شود. در این بخش است که هرچه شرط داوری کامل‌تر و توافق طرفین نسبت به موضوعات بیشتر مشخص گردد، داوری از پیچیدگی کمتری برخوردار خواهد بود. به عنوان مثال خصوصاً در داوری‌های بین‌المللی بهتر است مقر داوری، زبان رسیدگی، قانون ماهوی، تعداد داوران (در صورتیکه سازمان داوری به عنوان متولی جریان داوری انتخاب شده باشد) مشخص شود.

این وضعیت البته در داوری‌های بین‌المللی و اصولاً حل و فصل اختلافات در حوزه تجارت بین‌الملل وضعیت بهتری دارد. زیرا طرفین اختلاف با توجه به عدم تمایل در دخالت دادگاه به عنوان مرجع حل و فصل اختلاف، برای رسیدگی منصفانه و تخصصی بیشتر و همزمان پرداخت هزینه کمتر متوسل به روش داوری

نتیجه گیری

شده اند و آن را جایگزین مناسبی برای دادگاه های داخلی کشورها می دانند.

و در نهایت می توان گفت مشکلاتی که در داوری خصوصاً در ایران وجود دارد مشکلات کمی نیستند. همانطور که مزایای توسل به داوری چشمگیر است در عین حال می توان گفت عدم آشنایی کافی با این روش و همینطور درست استفاده نکردن از آن نیز ضررهای جبران ناپذیری را می تواند به طرفین اختلاف وارد کند.

آنچه که می تواند راه گشای حل معضل روش داوری باشد آشنا کردن هر چه بیشتر مردم نسبت به این روش و سازمان های موجود داوری و همینطور استفاده صحیح از این روش است. استفاده از خدمات تخصصی وکلا که آشنایی کامل و کافی از این روش دارند می تواند به عنوان راه حل عملی برای حل مشکلات مربوطه در نظر گرفته شود.

Daad & Kherad

International Law Firm

 [daad-kherad-law-firm](#)

 [dandk_law_firm](#)